

»Niš na vrata usmiljenja, na vrata pravice trkam, da se mi odpro na stečaj!« Tako je napisal Ivan Cankar v svojem »Hlapcu Jerneju«.

ISTRA

Usmiljenje je znak nemoći. Treba je da vzgajimo človeka, ki bo zmeraj in povsod trkal le na vrata pravice in da se mu bodo te odprle na stečaj.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

»ISTRA« izlazi svakog tjedna u petak. — Uredništvo i uprava nalaze se u Zagrebu, Masarykova ulica 28. II. — Broj čekovnog računa 36.789.

Pretplata: Za cijelu godinu 50 Din; za pol godine 25 Din; za inozemstvo dvostruko; za Ameriku 2 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po cjeniku.

ZA POLITIČKU BAZU

Nije laka sudbina svih onih, koji moraju u emigraciju. Čovjek je kao biljka, koja uhvati korijenje u kraju u kojem je nikla. Teško je isčupati korijenje iz zemlje i presaditi ga nekamo drugamo. Po mislima i osjećajima sraste čovjek sa svojom domaćom okolinom on je upravo sastavni dio njen, pa kada se dogodi da je mora napustiti čini on to vrlo teško, jer zna da se ne rastaje samo s domom, braćom, prijateljima, već i jednim dijelom samoga sebe. Premda mora često ostaviti svoj kraj za volju neke nejasne perspektive budućnosti, pouzdano zna tek toliko, da će u novom kraju naići na druge ljude i druge prilike, kojima će se morati prilagoditi. Emigracija nije seoba lastavica iz hladnijih krajeva u toplije. Malo ima onih koji iz puke želje za vagabundstvom sele iz jednog sjedišta u drugo. U najviše slučajeva ostavlja se za vječnog tek on, kada u njemu doista više nema opstanka i kada su već iscrpljene sve mogućnosti za održanje.

Sve zle strane napuštanja doma mora osjetiti i naša emigracija. Ne opet u tolikoj mjeri kao druge emigracije, jer smo došli među svoje sunarodnjake, braću s kojima nas ne veže samo jezik narodnosti, već i osjećaji. Ipak kolikogod se netko od naših snašao u novim prilikama, ne može se govoriti da mu je ovaj dom nadomjestio onaj stari. Mnoge nevolje, manje i veće tragedije, poznate samo u krugovima emigracije, pokazuju to jasno. One se sigurno ne bi desile, barem ne u tolikoj mjeri, kad bi se bilo moglo ostati kod svoje kuće.

Prva briga svakoga emigranta je da si u novoj okolini osigura barem nekakvu materijalnu egzistenciju. Pitanje materijalnog obezbjeđenja danas je u svijetu na prvom mjestu, a kod emigracije je to pogotovo. Od glasnog čovjeka ne može se tražiti da vrši svoju ljudsku i emigrantsku dužnost. Ne kada se apeliralo na patriotske osjećaje i poštivost ljudi i nije se mnogo vodilo računa o ekonomskoj poziciji pojedinca. Varka je, da tu ne postoji veza i ta varka mogla se održati samo u vrijeme kada se borba za svagdašnji kruh vodila pod daleko boljim uslovima nego danas.

Materijalno osiguranje međutim ne smije nikako ipak postati glavnim ciljem emigranta. Taj cilj treba postići samo zato, da se uzumogne dobiti sredstva za izvršavanje zadaća koje se nameću jednoj emigraciji. Ne ulazeći sada u pitanje, koje su te pojedine zadaće, može se ipak reći da su one isključivo političke prirode.

Kada bi jedini cilj naše emigracije bio stvaranje materijalne baze, onda se ona ne bi ni u čem razlikovala od onih periodičnih istarskih emigracija, kada se za glasnih godina selilo u Ameriku. Tu leži za našu emigraciju najveća opasnost. Kada se netko odveć dobro snade u novoj okolini, znači da joj se potpuno prilagodio, da je izgubio značajke koje je prije imao i da je zadovoljio nove od onih ljudi kojima je došao. Lagodan život i nikakve veće brige mogu uroditi apatijom za sva naša emigrantska pitanja. Kod nas se to već desilo ne u jednom, ne u mnogo, nego u odveć velikom broju slučajeva. Više nego desetgodišnji period naše emigracije išao je tome u prilog. Sva naša pojedina društva i čitava emigracija postavlja pred sebe previše prosudjenu i socijalno-karitalnu svrhu. Nije doduše pravedno, ako je netko protiv takvog društvenog rada, ali je još manje pravedno, ako se prema političkim pitanjima pokazuje najveći desintereselement.

Sire mase su kod toga malo krive. Na drugima je krivnja, da nakon tolikog vremena i nakon toga što je Savez usao već u drugu godinu svoga postojanja, nismo čuli izjava u političkom pravcu, ne barem jasnihih tako da bi mogle zadovoljiti. Nećemo biti pristrani, da kažemo da je to propust jednoga ili dvojice. Propust je to mnogo njih, velikog djela emigracije, naročito intelektualaca, i zato je stvar u toliko teža. Ne možemo da se naša politička orijentacija, koja u koliko se tiče naših krajeva pod Italijom može biti samo internacionalna, mora stvoriti odozgo tako reći oktroirati sa strane emigrantskih foruma. Ona se uopće ne može stvoriti putem Saveznih circulara, nego radom najpoštenijih i najposobnijih pojedinaca i temeljitim diskusijama unutar emigrantskih redova. Dosada se to nije činilo. Čitavo političko opredjeljivanje naših ljudi bilo je preko raznih ovdašnjih stranaka. Ne možemo, a da sa i malo ironije ne pomišljamo na stranciarska opredjeljivanja onih, koji su se kod toga potpuno angažirali ostavljajući naše pitanje sasvim po strani.

Politička baza mora poslati najglavnijom. Ne bude li tako znači da čitavom našem pitanju odričemo politički karakter, jer ga li ne spoznajemo ili ne priznavamo takovim. Iz toga mogu za našu emigraciju proizaći takvi zaključci, da je teško zamisliti kobnije.

Istra, Trst i Gorica jesu politički problem. Političkim paktovima je došlo do sadašnjeg stanja. dobro smišljenim političkim

JOSIP KERŠEVAN (OB PETI OBLETNICI NJEGOVE NASILNE SMRTI).

Nepregledna je vrsta vseh tistih naših ljudi na katere ja padla fašistična gorjača. V tisoče gredo številke onih, ki so bili pretepeni, aretirani in zaprti; v stotine gredo številke naših konfinirancev in obsojencev posebnega sodišča. In v tem velikem trpljenju polmilijonskega naroda so padale in še padajo krvave žrtve in množe se v naši

no in da so »le obupani advokati, duhovniki in učitelji« proti Italiji. To gorostasno laž italijanska časopisja jasno neizpodbitno in krvavo-tragično izpričavajo grobovi mučnikov, ki so vsi izšli iz vrst priprostega naroda. Naj vedo laški časniki, da je glas krvi močnejši od glasu tiskarskega črnila.

Josip Kerševan! Rojen v Gradišču pri Prvačini 19. marca 1883 je bil mož, v katerem je bila združena priprostost našega vipavskega kmeta z naravno zdravom inteligenco, ki je baš v našem podeželskem ljudstvu tako pogosta. Jasno je, da je bil mož tako harmoničnega značaja, obdarjen še z globokim nacionalnim čustvovanjem steber našega narodnega pokreta v svoji vasi in okolici. Saj ga vidimo že pred vojno na delu za ustanovitev »Sokola« v Gradišču in tudi kot njegovega starosta. Visoko cenjen v sokolskih vrstah je bil izvoljen tudi za podstarostu goriške sokolske župe. Med domačim ljudstvom je užival popolno zaupanje, ki se je izrazilo v njegovi izvolitvi za podžupana. Po okupaciji naših krajev po Italijanih je moral kmalu pričeti svojo pot na Golgotu. Dne 5. julija 1921 se je zbiral narod v cerkvi v Prvačini da proslavi god slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Vojaštvo je hotelo naše pobožno ljudstvo razgnati; a to se ni dalo motiti v svojih verskih in narodnih čustvih. Vojaštvo je uporabilo silo in pričelo streljati v naše mirno in neoboroženo ljudstvo.

Od krogle zadet v hrbet je Josip Kerševan omahnil. Njegov ml. Krepka vipavska korenina je premagal smrt, a bil je znamenovan za pot na Kalvarijo. Neprestano so ga laške oblasti nadzorovale; neprenehoma so ga šikanirali; in napravili so mu mnogo lišnih preiskav. 29. septembra 1927 je šel po opravkih v Gorico in zvečer se je vračal s kolesom domov. A domov ni prišel. Našli so ga v Volčji dragi na cesti nezavestnega, ranjenega na sencih, na vratu in za ušesi. Prepeljalj so ga v bolnico v Gorico. Ni se zavedel in 30. septembra je umrl: zapisal je svoje ime v zgodovino našega mučeništva. Vdova je bila pozvana h karabinerjem, kjer ji je brigadir zaukazal da mora povedati vsakomur, ki bi se za to zanimal, da je njen mož umrl radi padca s kolesa. Nato je bila pozvana še na kvesturo v Gorico in tam so ji zapovedali isto. Mislimo, da so s temi zapovedmi sami izpričali svojo krivdo!

Josip Kerševan! Mučenik našega trpečega ljudstva, ti si dotrpel.

Tvoj grob pa naj bo skupno z grobovi Bajca in Strancarja stražar naše lepe, sončne vipavske doline; da bo ostala zvesta znoju našega ljudstva, da bo ostala zvesta tvoji krvi.

KAKO SVRŠAVAJU NAŠI RENEGATI

Opatija, septembra 1932. Kako čitamo u riječkoj »Vedetti« ovih dana osudila je opatijska pretura nekog Leopolda Stirna na mjesec dana zatvora i 8.000 lira globe radi izrugivanja talijanskoj državi. Dogodjaj se odigrao u Hotel Quarneru odnosno u Kursalonu. Stirn je sjedio sa svojim društvom i nakon što je popio nekoliko čaša viskija i dvije boce šampanjca pozvao je konobara da plati. Kad mu je ovaj predložio račun Stirn je počeo da galami i da vrijeđa talijansku državu, vlasti i t. d. Za susjednim stolom sjedio je jedan potpukovnik, koji je čuvši te uvrede, pristupio R. Stirnu, opalio mu šamar i prisilio ga da u sav glas tri puta vikne »Živjela Italija«.

Interesantno je znati ko je taj Stirn ili Stirn kako se prije zvao. Otac mu je iz Kamnika u Kranjskoj a majka rodom iz Voloskog po imenu Rajčić. Dakle prisni Hrvati-Slovinci. Otac mu je bio veliki patriota i nacionalista te je čak ako se ne varam bio i barjaktar sokolskog društva u Kamniku. Međutim djeca t. j. taj Leopold i još dva brata »purissimi Italijani«. Niko nije bio veći Talijan nego taj Stirn. On je bio poput onog »Zvanuta« u »Zastava« na vjetru. Lovio je opatijske i dova-

dao ih fašistima u ruke i zahtijevao od opatijske da viču »Živjela Italija«. Eto to je bio Leopold Stirn i braća mu. A sada? Valjda mu je već dojadila »mačičica Italija«. Sada ga drugi sile da on više i to još tri puta, pa još i šamar. Baš krasnu si je sudbinu skrojio »purissimo Italijano Stirn«. Mislim da netreba daljnijeg komentara, nego samo možemo čestitati onome gospodinu potpukovniku za šamar. — L.

DVA SLOVENCA-MILIČNIKA UBITA V ITALIJI!

Gorica, septembra 1932. Kot znano, ima tudi naš mali narod med seboj nekaj ljudi, ki so pripravljani za mal denar, prodati očeta in mater ter svoj narod. Zopet so drugi, nekakj omahljivci, neznačajnejši, kateri samo radi koščeka kruha služijo tujcu.

Med te slednje spadata gotovo tudi Kolenc Jože iz Lokve in neki Erjavac iz Trnova pri Gorici, ki sta bila oba pri gozdni milici v Italiji. Poročajo nam da je bil Kolenc Jože ubit od treh strelav v Cecini (Toscana) kjer je bil v službi. Enako je bil ubit tudi Erjavac. Družini obeh ubitih so se vrnilj domov.

Premalo je i to kada kažemo da smo principijelno protiv fašizma, kada kod toga stanemo i ostajemo ne izvođeci sve posljedice, koje proizlaze iz takva stava. Ne treba osobite dalekovidnosti da se kaže da se tek antifašizam može suprotstaviti fašizmu, ali znati to samo konstatirati neoprstiva je bezbrižnost i polovičnost.

Naša je stvar pitanje slobode i to ne neke specijalne naše, nego pitanje ljudske slobode uopće. Sloboda se najviše uskraćuje naš narodnim manjinama sa strane fašizma, koji se pojavljuju u ovoj ili onoj formi. Naš stav mora biti na strani antifašističkih elemenata i na strani manjina koje se protiv tuđeg nacionalnog šovinizma ne bore u ime vlastitoga. Tim se putem ne bi išlo ni korak dalje. S fašizmom protiv fašizma znači okretanje u krugu gdje se uvijek dolazi na isto.

Svjetski fašizam je onaj koji muti odnosu među narodima i podržava takvo sta-

Ta dogodek jasno priča o razmerah ki vladajo v Italiji, kako je ljudstvo nezadovoljno ter kakor sovraži vse kar je fašističnega. Je pa tudi lep primer kako narava sama plačuje narodno izdajstvo.

KAKRSNO ŽIVLJENJE TAKSNA SMRT.

Dekani, septembra 1932. Znani vohun, izdajalec in fašist v Tinjanu, Andrej Zajc se je ponesrečil. Pri vožnji v Koper so se mu splašili konji, padel je pod voz, zadobil teške rane ter podlegel poškodbam. Andrej Zajc je v dekanski občini dobro poznan slepar in fašistični vohun. Po njegovu iškarijotski zaslugi je precej zavednih vaščanov videlo zidove ječ in več domačij slišalo godbo dražbenega bobna. Kakor se čuje, ljudstvo ni moglo pozabiti nasilj, katera jim je prizadejal. Za prvega majnika so na njegov grob zasadili rdečo zastavo in spomenik so pomazali z blatom. (Mos).

ČETIRI MJESCEA ZATVORA ZBOG UVREDE MUSSOLINIJA

Trst, septembra 1932. Milicionerski kaposkvadre Candelli i Venti te milicioner Alesani u okolici Doline našli su u noći 4. juna na Ivana Kralja, starog 58 godina. Uhapsili su ga, jer je navodno vikao: »Abbaso Mussolini!« Milicioneri kažu, da je on odmah, kad su ga uhapsili priznao, da je to viknuo. On je čak rekao, da je vjeran svojoj staroj ideji, pa makar ga i obesili. Odveden je bio u zatvor i predan Specijalnom Tribunalu u Rimu. Ali u Rimu su pronašli, da bi tu stvar imao da riješi obični sud, pa je Kralj bio vraćen u Trst. Bio je sudjen najprije na preturi i dobio je sedam mjeseci zatvora. Kralj je apelirao i sad je bio pred apelacionim sudom, koji ga je osudio na 4 mjeseca zatvora radi uvrede Mussolinija.

OSUDE ZBOG PRELAZA GRANICE

Rijeka, septembra 1932. — Rijekačka pretura osudila je Viktora Riga Ivanovog iz Dobrovice, starog 19 godina, na 3 mjeseca zatvora i 2000 lira globe uvjetno, Vjekoslava Šebliha Matinog, starog 24 godina iz Sv. Petra u Šumi na 4 mjeseca zatvora i 2100 lira globe, Josipa Žujevića, starog 24 godine, iz Pazina na 3 mjeseca zatvora i 2000 lira globe, Mariju Flerc-Starac Ivanovu, staru 49 godina iz Lokve, na 3 mjeseca zatvora i 2000 lira globe uvjetno, Vjekoslava Rustjana Liberatovog, starog 24 godine iz Pazina, na 4 mjeseca zatvora i 2100 lira globe, Vjekoslava Zovića pok. Martina iz Pazina, na 4 mjeseca zatvora i 2100 lira globe; Ausoniju Tuhtan, staru 19 godina, iz Pazina na 4 mjeseca zatvora i 2100 lira globe.

ARETACIJA V ČEŽARJIH

Čežarji pri Kopru, septembra 1932. Po prvem avgustu so aretirali v Čežarjih nekega vaščana češ, da je zasadił štirim domačinom, ki so znani fašistični delavci, rdeče zastave na njive. (Mos).

ARETACIJA V PODGRADU.

Podgrad, septembra 1932. Pri zadnjem navalu na županstvo je bilo aretiranih precej domačinov. V Podgradu in okolici (Javorje) so pridržali v zaporu okrog 12 ljudi. Govori se, da bodo izročeni izrednem sodišču. (Mos).

JOŠ JEDNA ŽRTVA FAŠIZMA.

Opatija, septembra 1932. 16. o. mj. izvršio je samoubijstvo čuvar opatijskog groblja, ostavljajući iza sebe ženu i petero sitne djece. Kon mjančić Ante, kako se zove nesrečni samoubica, ostavio je jedno pismo upućeno nekolicini opatijskih fašista u kome ih krivi za svoju smrt. U pismu je pored ostalog iznio, da se ubija stoga, što nije mogao da gleda da njegova porodica ostane bez hlieba. On je međutim otpušten iz službe stoga što nije bio fašista i našao se tako u najočajnijim prilikama bez ikakvih sredstava za život, što ga je natjeralo na taj očajan korak. To je, medju tolikim hiljadama, još jedna žrtva fašizma u Istri.

nje. Tu internacionalnu potporu ima i talijanski fašizam; bez nje bio bi on slabiji, nego što jest. Obratno: kada bi čitava Evropa bila antifašistička, ne bi talijanski fašizam mogao da se uzdrži.

Ako iz gornjih pretpostavaka ne izveđe naša emigracija pravilne političke zaključke, izneverila se sebi i svome narodu. Politički su uzroci pokrenuli naše pitanje i stvorili ga internacionalnim, pa zato i njegovo rješenje može biti samo političko. Baza emigracije treba da je tu položena. Ako naša emigracija nema političke misije, onda uopće nema nikakve i tu ne može pomoći rad ni na kulturnom ni na socijalnom polju.

Stojimo iza jednog vremenskog perioda u kome nismo izgrađivali svoju političku orijentaciju. Hoćemo li da nam ostane takva bilansa svake godine? Od odgovora na to pitanje zavisi sve.

Matko Rojnić.

SONČNA VIPAVSKA — ČRN PEKEL

Italijanski fašizam tlači in davaj našega ubogega vipavškega kmetu z vsem besom in krvoločnostjo svoje zločinske duše. Ne zadostuje, da je Italija s svojim davčnim vijakom uničila najbolj cvetoča posestva, da je iz naših trdnih kmetov napravila skoro berače. Na vse načine nas skuša ubiti popolnoma, uničiti nam vsako vero v boljšo bodočnost, priučiti nas suženjstvu. Davki so ogromni. Za voz moramo plačati 50 lir davka, za konje 15 lir, od krave tudi 15 k. od teleta 10 lir in od psa 17 lir. In to niso vsi davki, niso še vse »tasse«. Saj jim ne vemo več imena in pomena, toliko jih je. A k gospodarstveniku zatiranju se priključijo še silnejše, hujše. Neprenehoma iščejo in stikajo po vaseh, da bi našli kaj sumljivega. Sred. temne noči se pripeljejo z avtom v vas in kmalu zaženketajo šipe na oknih. Naše ljudstvo, ki dobro ve kaj pomeni to izzivanje stisne pesti, stisne zobe in molči. Ves gnev se mu zbira v srcu. Zločinskih izivačev pa nihče ne kaznuje, nihče ne išče. Noč jih je dala, noč jih je vzela. Še k orožnikom ne gre nihče tega naznaniti. Čemu? Saj karabinjeri dobro vedo za imena izivačev. — Ker z izzivanjem ničesar ne dosežejo, so v Ložah pri Vipavi ponoči izobesili dve zastavi: eno slovensko in eno avstrijsko (!). Drugo jutro so aretirali 18 fantov domačinov. Mogoče so jih pozaprl še več, a tega ne moremo poročati natančno, ker je mogoče, da se tudi ostali, ki so izginili iz vasi skrivajo.

Tudi pri naših verskih opravilih nas ne pusti v miru. Na veliki šmaren 15. avgusta se je v Logu zbralo verno vipavsko ljudstvo na božjo pot. Fašisti pa so prodrli med mirne vernike s pretvezo, da iščejo nekega fanta, ki se je z njimi sprl. Ker tistega niso našli, so se spravili med druge. Polovili so nekaj okrog 20 fantov in mož, pretepali jih po hrbtu in glavi in nekaterim izbili zobe. Celo popolnoma sleči so se morali nekateri in so jih nato nage zbadali z noži in bajonetmi. To je dvatisočletna kultura!

Takim in še hujšim mukam je izpostavljeno naše brezpravno ljudstvo in le čudno je, da ni že od muk strahu in groze vse znorelo.

AVENANTIJEV »ATENTAT« NA AVENANTIJA.

Gorica, septembra 1932. — Več smo u posljednjem broju »Istre« javili, da je u Gorici počinjen jedan misteriozni »atentat« na federalnog fašističkog sekretara za Goričku pokrajino Avenantija. Bilo je to u noći 5. septembra, Citava Gorica govori o tom »atentatu« i njegovim motivima. Poznato je, da je Avenanti najsretniji kad može progrediti Slavene. To mu je najveći užitek i u tome su sve njegove zasluge. U posljednje vrijeme nije učinio ništa naročito, pa se pobojava, da bi mu se mogao položaj poljuljati. I izmislio on atentat. Njegov stan nalazi se u Via Leopardi, a nasuprot je crkva Srca Isusova. Dao je da se pred crkvu postavi jedna neopasna bomba. To više nije u Gorici nikakova tajna. Avenanti je želio, da tom bombom opravda novi politički teror, ali je »misterij« ovog »atentata« i previše brzo postao očit i svi ismijavaju Avenantija.

KARDINAL ASCALESI VELIČA MUSSOLINIJA

Trst, septembra 1932. — U Napulju je održan koncil biskupa za onaj kraj Italije. Tom prilikom priredjene su razne svečanosti, pa tako i jedno veliko primanje u napuljskoj općini. Kardinal Ascalesi održao je pri tom zanosan govor, u kojem je veličao fašizam i Mussolinija. Ascalesi je izrazio svoju zahvalnost fašizmu za obnovu Italije i naglasio je: »Htio bih, da ovi osjećaji moje zahvalne duše budu poznati Onome, koji je prozvan »Čovjekom Proviđenosti«, onome, koji iakom rukom vodi Italiju putem discipline i reda i kojeg će historija proglasiti obnoviteljem Domovine«. — Ovaj je govor kardinala Ascalesia donijela citava fašistička štampa na vidnom mjestu kao dokaz, da izmedju fašizma i crkve vladaju najsrdaniji odnosi.

PULA U KATASTROFALNOM STANJU

Pula, septembra 1932. — Opet čitamo u puljskom dnevniku »Corriere Istriano« tužbe zbog vrlo lošeg stanja puljskih ulica i cesta. U jednom članci ovih dana bilo je otvoreno rečeno, da su ulice u samom gradu u takvom stanju, da su opasne za život čak i pješaka... Dotle je doveo fašizam ovaj naš grad.

NAŠ NAROD NA BUZEŠTINI I CRKVA

Buzet, septembra 1932. — U posljednje vrijeme bilo je u »Istri« već nekoliko puta govora o crkvenim prilikama na Buzetini. Sad vam javljamo još jedan detalj interesantan za prilike u ovom kraju. Pred nekoliko dana pošli su crkveni starješine iz Vrha Anton Sirotić (iz Vrha) i Mate Ščulac (iz Lukšići) da pobiru pšenicu, koju seljaci daju župniku. Buzetski dekan Vasco to nahučkao je fašiste da ih progone, a čak su i karabinjeri intervenirali i nisu im dozvolili da pšenicu pobiru, nego su ih još i maltretirali i zaprijetili im, da će ih zatvoriti. Novi svećenik, koji je došao nedavno u Vrh nije po volji fašistima a niti dekana Vasco i već ga kane onemogućiti. Svećenik Branca iz Sovinjaka tužio je don Šibenika, da u kući govori sa svojim — slovenski...

ŠTO SE SPREMA U IDRJSKOM RUDNIKU?

Idrija, septembra 1932. — U posljednje vrijeme šire se zaprepastujući glasovi o idrijskom rudniku: jedni govore o velikoj redukciji radništva, drugi o redukciji radnih dana, treći o potpunom zatvaranju rudnika. Prilike su u Idriji vrlo teške, a eto očekuje se i gore. —

MOĆ FAŠIZMA IN STATISTIKE

Fašisti se zelo radi ponašajo pred svetom s statistikami članov, ki so vpisani v njihovi stranki. So to one bombastične številke pripadnikov »Dopolavora«, »Avangardije« in »Ballila«, ki segajo v milijone. Če jih človek pregleduje, bi si moral misliti, da ima vsaka družina človeka, ki pripada fašističnim organizacijam. Zato so se njihovi listi ponašali s sklepom, da v stranko ne sme vstopiti nihče več, češ, da vsi, ki se res čutijo fašiste, so se že zdavna morali vpisati. Takih, ki do sedaj niso opravili svoje najmanjše dolžnosti, to je pristopa, stranka ne mara. Vpis je bil dovoljen samo v mladinsko »Ballilo«, kateri so potem z doraščanjem prestopali v avangardijo in milicijo ter dopolavoro. Zadnji čas pa so zopet začeli z agitacijo, ker menda rabijo še drugih članov. Njim je pač vseeno ali je član dober ali ne, samo da poveča število in plačuje članarino ter drugo, pa je dobrodošel.

Z ozirom na te številke trdijo, da niso več stranka pač pa narod — celokupen narod. In si šalj so se celo glasovi, da se iz uradnega naslova »Partito nazionale fascista« črta beseda »partito«.

Gorje onemu ki ustvari mnenje o moči fašizma samo na podlagi teh števil! Ni čuda torej, da v mednarodnem tisku večkrat citamo navdušene članke o masi, ki stoji na strani črnosrajčnikov. Ni čuda, da se mnogokrat ustrašijo teh številki tudi naši ljudje v Jul. Krajini in celo naši emigranti. Je to eden glavnih vzrokov, ki žene naše ljudi v onj nezdravi pesimizem, ki se na škodo nam, pa tudi, na škodo resnici, širi med ljudstvom, tako, da mnogi že obupajo in ne vidijo več izhoda.

Resnica je k sreči drugačna in mnogo zadovoljivejša. Koliko je pravih fašistov je danes najtežje ugotoviti. Če pa tem statistikam odvezamo povečanja in zaokroženja, ki ga izvajajo nekontrolirani statisti, vse

one člane, ki so prisiljeni, radi gospodarskih razmer, da so vpisani in ki so po prepričanju vse prej kot fašisti ter vse one, ki se v stranko vpišejo radi brezbrčnosti in le zato, da imajo ljubi mir pred njo, nam ostane zelo malo, pa prav zelo malo onih, ki so res fašisti po prepričanju.

Navedli bomo samo en primer, ki nam jasno kaže, v koliko je fašizem res izraz naroda, obenem pa kaže tudi kako zna fašizem skrivati pred javnostjo število svojih nasprotnikov v notranjosti Italije:

Naši čitatelji se še spominjajo onih procesov, ki so se vršili začetkom pretečenega leta iz Bologne in pokrajine Romagna. Bilo je aretiranih okrog 55 ljudi. Bila je to vse ena skupina, da pa bi jo posebni tribunal obsodil skupaj, bi bilo preveč očitno, zato so jo razdelili po skupinah in jih obsodili eno za drugo z daljšimi presledki. Med njimi je bilo mnogo — fašistov in celo par milicnikov. Med aretiranci je bil fantič, ki je priznal, da je pripadal komunistični stranki ter navedel svoje voditelje in priznal, da je za »rdečo pomoč« plačal okrog 15 lir. Na procesu je bil oproščen radi pomanjkanja dokazov! Mnogo takih pa niso hoteli niti aretirati, ker sicer bi jih bilo preveč in bi v deželi napravilo še več hrupa. V istem procesu je zanimiv tudi slučaj nekega voditelja celice, ki je sprva vse tajil; ko pa so ga dovolj pretepli, je začel naštevati od njega odvisne člane. Ko jih je naštel 17 je komisar zatulil: »Finiscia, se no mi metti dentro tutta la Romagna!« (Končaj, sicer mi spraviš v zapor celo Romagno). In ni hotel več slišati naslove drugih. Od teh 17 so aretirali devet članov in obsodili pet. — In vendar je to rojstna dežela duce-ja, ki pa je s svojim »Paesanom« le malo zadovoljna!

To je le en primer. Koliko je pa še drugih? So to edina sredstva za spoznanje moči fašizma in če bi poznali vse, bi si napravili o njem drugo sliko!

GLASOVI IZ ČIČARIJE

Vodice, septembra 1932. Javili smo vam nedavno o strategijskim radovima u našim krajevima, koje naše vlasti na veliko vrše. Cestu, koju su nedavno napravili i koja nas spaja sa kolodvorom Podgorje počeli su katranirati. Već su taj rad do Jelovica izvršili, a sad će dalje do nas. Kod naših susjeda Jelovice napravili su ogroman vodovod, a počeli su radom velikog vodovoda iz Zbevnice nad Brestom, koji će ići na Dane preko nas do Obrova. Na našoj Zbevnici počeli su kopati i kaverne, naime na onoj strani Zbevnice prema Trsteniku nalazi se jedna podzemna jama, i u nju dovajaju materijal i razno orudje, da je bolje usavrše.

Kod naših se je susjeda u Skadanišćini ove dane dogodilo nešto što izazivlje zgražanje. Radi poreza, kojega ne možemo da plaćamo uapsili su 9 osoba a medju njima i župana. Isti se slučaj dogodio i po drugim selima t. j. u Obrovu, Javorju, Gradišću, Gaberku, Pregorju, Brezovombrdu, Hrušiću, Lučanama, Podgradu i Poljani. Iz svih ovih sela pohapšeni su prvaci sela, jer su naše vlasti mislile da oni bune narod. Bili su nekoliko dana u Podgradu zatvoreni, a sada se nalaze svi na slobodi. Vlasti su mislile, ako po zatvaraju prvake sela da će postići ono što žele, ali su vidjele da im je uzaludan posao i pustili su ljude na slobodu. Kod nas u Vodicama zaplenili su nekim našim seljacima marvu, koju su imali i otjerali je na općinu. Neznamo što će s marvom biti, jer je seljaci odkupiti nemogu, jer nemaju niti da kupe soli. Ove zadnje dane počele su vojničke vlasti raditi novu cestu iz Račevasi preko Gomile i to dosta široku, tako da mogu uporedo da voze 2 teretna automobila. Kako smo informirani, ova će cesta ići

preko Gomile i Orljaka i spojiti se u Zvončima s onom cestom koja ide iz Lisine dolje i dalje do Voloskog.

U Podgradu na južnoj strani iza novog vodovoda, koji nije još dovršen, napravljaju novu cestu, prema Poljanama od šume, a izmedju Podgrada i Poljana odmah kraj šume zauzeli su prostor u obsegu 3 km. širine, cijeli jedan brijez, i ovdje kopaju kaverne i tvrdjave. Po nacrtu njihovom moći će se izaći ispod brijeza na drugu stranu u šumu. Materijalom, kojega bacaju iz ovog rova zatrpaju jednu dolinu, koja se nalazi ispod brijeza. Na ovaj rad ne smiju naši ljudi, ne smiju niti u blizini ovog rada doći. Rađe sami kalabreži, pa ni njih ne puštaju vlasti da s nama razgovaraju. Kada ide slučajno koji radnik kući prati ga po jedan detektiv do autobusa ili do kolodvora, da nebi što-god komu pripovijedao. Sav je Podgrad poplavljen detektivima i milicijom, te karabinjerima, a i sva obližnja sela.

Ponovno su počeli popravljati cestu iz Obrova-Javorja na Pregorje. Groza nas hvata kada vidimo kamo se novac troši, a nama se sirotinji prodava ona zadnja kravica koja nas hrani. Uništjuje nam se polja i šume za vojničke svrhe, koje nisu od potrebe a narod umire od glada. Nekoji od naših mladića, koji su došli iz vojništva u naših obližnjih sela užasne nam stvari pripovijedaju, da je veliki glad u unutrašnjosti i da se je u Firenci pobunio jedan puk brigade »Sasari« zbog glada, a i njihovi razni trgovci, koji prodavaju raznu sitnariju po našim selima pripovijedaju da je očajno stanje u cijeloj državi. Moramo da im vjerujemo, a vjerujemo i njihovim želucima, jer im je i te kako sladak naš zeleni krumpir kada im ga damo. — Čiči.

NA RIJECI VEĆ DIŽU — SIDRA...

Rijeka, septembra 1932. Na Rijeci na trgu »Regina Elena« pred palačom »Adrie« postavili su 1920. god. D'Annunzijeve legionezi veliko sidro s lancima sa ratne ladje »Emanuele Filiberto« koja je novembra 1918. kao prva talijanska ratna ladja došla na Rijeku. Već se pred nekoliko godina htjelo taj spomenik maknuti, ali ova zamisao naišla je na ogorčene protivnike. Postament na kojem se nalazi sidro, došao je tokom godina u derutno stanje, jer ga nije nitko popravljao. Konačno je ovih dana taj spomenik odstranjen, sidro su prenijeli u park kraj guvernerove palače, a cijeli trg bit će potpuno očišćen i ostavljen prazan kao što je i prije bio. Kad je sidro transportirano, mnogi su ga Riječani gledali sa posve drugačijim očima, nego kad je uz tada običajne gromopucatelne ceremonije bilo postavljeno. Misli većine Riječana kad su opet ugledali trg prazan, nije teško pogoditi...

PRODUKCIJA VINA U ISTRI SVE MANJA

Opatija, septembra 1932. — Ovdje je pred nekoliko dana otvorena neka propaganda »Bottega del vino«. Prilikom otvorenja govorio je o stanju vinogradarstva u Istri prof. Donato Libatti, direktor Agronomskog zavoda u Poreču. On je rekao, da je srednja godišnja produkcija vina u istarskoj pokrajini 350.000 hektolitara (na 26.444 hektara vinograda). Medjutim posljednjih godina produkcija je bila ovakva: 1929 — 329.500 hl, 1930 — 289.100 hl, 1931 — 268.000 hl. Kako vidimo na prvi pogled produkcija vina u Istri iz godine u godinu naglo pada pa je lani bila za cirka 100.000 hl ispod srednje produkcije. Da produkcija vina u Istri pada nije nikakvo čudo: strašno veliki porezi, pomanjkanje tržišta, velika konkurencija talijanskog vina, sve su to uzroci ovog padanja. Fašizam snosi zato najveći dio krivnje, a to istarski seljak vrlo dobro zna i to je jedan razlog više, da je njegova mržnja prema fašizmu sve veća.

izvršno je sredstvo za čišćenje želuca i crijeva

MAGNA
PURGA

čisti bez boli, a brzo

MAGNA
PURGA

uklanja sve želučane boli, ako se uzimlje poslije objeda i večere u malo vode na vrhu od noža

MAGNA
PURGA

preporuča se djeci i odraslima. U apotekama jedan omot stoji 4 dinara.

V VIPAVSKI DOLINI LJUDSTVO TRPI IN SE BOJI VOJNE

Vipava, septembra 1932. Radi aretacij v januarju (Vodopivčeva itd.), je ljudstvo še vedno zelo razburjeno. Pregarjanje iz strani oblasti se je vsled omenjenih aretacij podvojilo. Naš človek se ne more več kretati, niti po lastni zemlji. Fašisti in njihovi konfidenti izrabljajo vsako najmanjšo priliko, da se znesejo nad našim ljudstvom.

Družina Vodopivcev iz Kamenj je vsled aretacij mnogo pretrpela. Fašisti jo bočejo za vsako ceno gospodarsko uničiti. Da bi to čimpreje izvedli, so jim pred kratkim odvzeli koncesijo za gostilno.

Da se le izvršilo okrog Kamenj toliko aretacij, je mnogo pripomogel fašistični konfident Berto Tinčetov iz Vrtovina. Ljudje so ga spoznali, ter se ga izogibljajo kot garjeve ovce.

Obračun bo že prišel! Zanimivo je, da se zadnje čase zelo mnogo spori med fašisti sami. Fašist Spera, učitelj v Kamenjah, doma nekje na Siciliji, je prišel pri fašistih v nemilost in bil radi tega prestavljen v južno Italijo.

V tem okraju je industrija popolnoma propadla. Še pred kratkim je bilo nekaj domačih delavcev v Brunnerjevih tekstilni tovarni (Ajdovščina). Pred kratkim pa je ta tovarna prenehala z vsakim obratovanjem. — Pri likvidacijskih delih uporabljajo samo Italijane.

Ljudje govore, da bo vojna; razburjenje je vedno večje. Zaneslivejši vozijo na mejo vojni materijal.

Na kraški železnici so se ponekod pojavili transporti žične ovire.

Civilisti, ki prevažajo vojaški materijal, ga morajo odlašati v daljavi 1 km od meje, da ga od tamkaj odpelje vojaštvo. Vojnimi utrdbam se ne sme nihče približati. Za vojne naprave izdajajo fašisti ogromne svote. Naš človek pa strada, je izkoriščen in izpostavljen najhujšemu terorju. (Mos.)

KMEČKE DEMONSTRACIJE TUDI V KNEŽAKU.

Knežak-Pivka, septembra 1932. Skoro v vseh večjih krajih Istre je prišlo do kmečkih demonstracij in pohodov. Do sličnega nastopa je prišlo tudi v Knežaku. Ko so ljudje prejeli obvestilo o višini občinskih davkov, so se zelo razburili. Nekega jutra pa se je zbrala velika skupina žena iz Bača ter se napotila v Knežak k podežlatu in protestirala višini davkov. Ker ni bilo podežlata v uradu, so šle žene na njegovo stanovanje. Podežata je še spal. Žene so zahtevale, da takoj vstane. Dejale so: »Me smo že utrujene od naporov nega dela, podežata, kater živi na račun naših žuljev, pa še spi«. Ko je vstal, so enoglasno zahtevale znižanje davkov, češ, da ima občina le 45.000.— lir dolga, medtem ko dobi za davke preko 145.000.— lir letno. Zahtevale so pojasnila kam in kako je namenjen ves ta denar.

Podežata je žene tolažil in jim obljubil, da bo storil kolikor bo v njegovi moči. Res je nato odredil, da su pobrali vsa razdeljena davčna obvestila.

Kam gre občinski denar? V občinski pisarni opravlja delo 7 nameščencev, pred vojno pa je zadostoval samo eden. Lepo se odreže fašistična ekonomija. (Mos.)

ZEMLJIŠČE NAŠIH KMETOV ZA VOJNE UTRDBE.

Hrušica pri Podgradu, septembra 1932. Kmetom so pred kratkem odvzeli velik kompleks zemljišč, kjer mislijo zgraditi razne vojne utrdbe. Ves kompleks so ogradili z visoko in gosto žičnato ograjo.

Pri delih so zaposleni samo fašizmu udani Italijani; zavezati se morejo ob vstopu v delo, da bodo vstrajali določeno dobo, ter da ne bodo prekoračili ograjenega kompleksa.

Kmalu bo prišlo tako daleč, da ne bo kmet imel prostora niti za najnužnejše pridelke. (Mos.)

ODLIKOVANI KROJAČKI SALON ZA GOSPODU

A. Slavec
ZAGREB

Mesnička ulica br. 1. Telefon br. 74-43
VELIKO SKLADIŠTE NAJMODERNIJIH
PRVORAZREDNIH ENGLJSKIH ŠTOFOVA

KMEČKI UPORI IN VSTAJE V ISTRI

Koper, septembra 1932. O kmečkih uporih in vstajah v Istri se je že precej pisalo. V vsakem pogledu je bil to predvsem največji dokaz življenja v našem ponižanem človeku. Velikih uspehov upori niso imeli, vendar pa so se fašisti precej prestrašili. Dokaz temu je, da so začela ustajati orožniki oborožili tudi nekatere civiliste in to v vasi Podgorje, Petrinje, Klanec itd. V nekaterih drugih vaseh pa so povečali orožniške postaje. Tako so v vasi Črni kal dodali še šest orožnikov. — Po zadnjih vesteh se večkrat pojavijo hudi incidenti med miličniki in orožništvom. Vsi hočejo zapovedati. Eni v imenu kralja, drugi v imenu »dučaja«. Vsi pa zapovedujejo v imenu nasilja. (Mos)

NOVI SPISAK PROMIENJENIH PREZIMENA.

Trst, septembra 1932. — U posljednje dane trščanski je prefekt potpisao veliki broj dekreta, kojima se slavenska prezimena pretvaraju u talijanski oblik. Medjuostalim promijenjena su i ova prezimena: Skrinjar u Scignari; Vitez — Viti, Vatovec — Vatta, Žiberna — Giberna, Antončić — Antoni; Blokar — Bloccari, Doljak — Doglia, Kariž — Carini, Kuret — Coretti, Mašić — Masi, Stok — Stocchi, Može — Mose, Žabrić — Gabrio, Žitko — Zitto, Benčić — Bensi i t. d.

PROMJENE U FAŠISTIČKOJ ORGANIZACIJI.

Gorica, septembra 1932. — U Podbrdu je po smrti sekretara fašja Orlanda vodilo tamošnji fašio Alfonso Testa. On je sada dao demisiju. Federalni sekretar Avenanti imenovao je za sekretara Anacleto Stabile, starog fašistu iz 1922, poznatog po svojoj borbenosti, pa se u njega polažu velike nade. Fašio u Podbrdu ima veliku i delikatnu zadaću, jer je tamo slovenski seljak vrlo svjestan i otporan.

NOVA VOJAŠKA CESTA

Sv. Peter na Krasu, septembra 1932. Od St. Petra na Krasu, med Reško dolino in Pivko, se vleče proti jugu skoro do Trnovega gora Tabor. Ob vnožju, na južni strani so pričeli z deli za novo vojaško cesto, ki bo šla nekako sporedno z staro (državno), katere gre nižje, ob vodi Reki. Cesta se odcepi od Pivške blizu Podstenj ter vodi nad Merečami, Ratevečim brdom in Kilovčami tik ob vnožju, mimo St. Petra tja do novih vojaških naprav med Kalom in Neverkami. Delo naglo napreduje, kljub temu, da bo skoro vsa cesta vsekana v živo skalo. Daleč naokrog se sliši brčanje strojev, s katerim vrtajo v skale.

Cesta je namenjena izključno vojaškemu prometu in je v tesni zvezi z vojaškimi napravami v Trnovem (snežniškem gozdu), Neverkah in Kalu. (Mos).

ZNAKI VELIKE KRIZE

Gorica, septembra 1932. Kako velika kriza vlada v Italiji je razvidno tudi iz tega: Krožno cesto, ki gre iz Podbrda ob meji proti Rodici in Bogatinu, se pridno nadaljuje, tako da grejo z avtom že pod vrh Rodice. Velike preglavice pa dela delavcem plača, katere že čez dva meseca niso prejeli, kvečjemu na račun po 25 do 50 Lir, in še to z največjo težavo. Zato pa delavci kljub brezposelnosti raje doma ležijo, kot pa da bi delali za plačo, katere od nikoder ni.

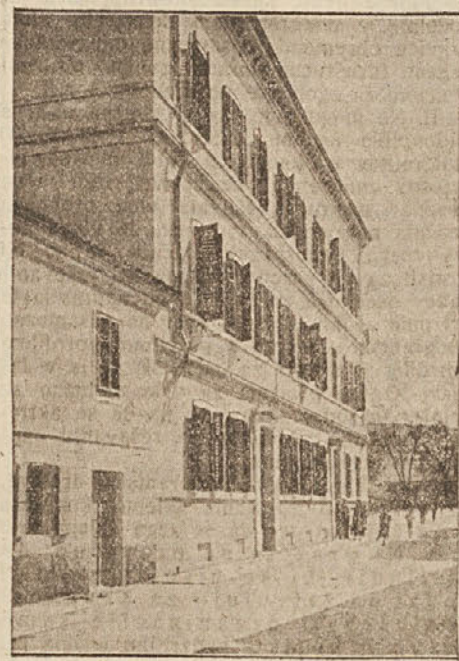
NITI ENE SLOVENSKE BESEDE...

Trst, septembra 1932. Učiteljem je strogo prepovedano spregovoriti z otroci slovensko. Radi tega prestopka je bila premeščena v notranjost države učiteljica iz Boljunca. (Mos).

NAŠI NAM PRETPLATNICI DUGUJU 80.000 DIN. KAD BI ONI NAMIRILI TAJ DUG, »ISTRA« BI BILA OSIGURANA UNAPRED ZA GODINU DANA I MOGLA BI IZLAZITI NA OSAM STRANICA, A NE NA ČETIRI.

DUG PREMA NAJBЛИŽOJ PROŠLOSTI

Uspomena na pazinsku gimnaziju. — Uz 25 godišnjicu mature prvih pazinskih djaka.

Nedavno je u Zagrebu u manjem krugu održana jedna intimna i rijetka slava. Prvi djaci — maturanti bivše pazinske gimnazije iz godine 1907 koji žive u Jugoslaviji sastali se 25 godina iza mature da međusobno ožive uspomenu na svoje djačko doba, na vrijeme svog školovanja u prvoj hrvatskoj gimnaziji u Istri i da se drugarski zajednički opet povežu u osjećajima na jedan od najljepših momenata iz naše najnovije prošlosti.

Priredbe ovakve vrsti nisu, općenito uzeto, rijetka pojava. One su ovdje u Jugoslaviji kod inteligencije često u praksi, pa se u novinama na takve proslave bivših maturanata jednog zavoda nailazi u raznim zgodbama. Prema tome moglo bi izgledati kao da i sastanak naše istarske inteligencije, o kojem govorimo, nije ništa neobično. U stvari je međutim sasvim drukčije, pogotovo pak ako gledamo na to sa našeg istarskog stanovišta.

Pazinska gimnazija je prva naša hrvatska gimnazija u Istri. Dugi je niz godina trebalo dok se do tog srednjoškolskog zavoda došlo. Velik, najveći dio sadašnje naše inteligencije iz Istre i otočja odgojen je pod njezinim krovom; uz hrvatske djake iz Istre, školovao se u Pazinu i lijep broj slovenskih djaka iz Istre i Trsta. Osnovana 1899. ona je svoju funkciju uvijek u rastućoj mjeri vršila gotovo punih 20 godina. Prije tri godine, 1929., bila je prilika, da se zbog naše istarske, kao i domaće javnosti u Jugoslaviji, označi taj događaj, 30-godišnjicu od osnutka pazinske gimnazije, primjerenim i u našim prilikama mogućim

i vidljivim načinom. Ne samo zato da upoznamo sami sebe i druge s najljepšim stranicama naše prošlosti, nego i zato jer ovakav događaj predstavlja koristi u pogledu izvršavanja našeg daljnjeg kulturnog programa i služi za dokaz naše današnje aktivnosti. Kad se tim povodom, prije tri godine, nije ništa učinilo, pa čak niti u štampi ni najpotrebniji minimum, onda je u današnje dane, svaka značajnija prilika koja nas veže o te događaje, svakako dobro došla, da se medju nama povede riječ i nastoji popraviti dosadašnje propuste.

Jedan takav slučaj je ovaj sadašnji. Oni koji su godine 1899 kao početnici ušli u prvi razred pazinske gimnazije i iz nje, osam godina kasnije (1907.) izašli kao prvi njeni maturanti, učinili su više nego drugarski gest time što su se sastali u Zagrebu prije nekoliko dana, da u duhu prođu ne samo svoju mladost (koja ih usput rečeno, ipak podsjeća na ljepše provedeno doba, nego što je to slučaj s današnjom omladinom) nego i momente koji su bili i jesu odlučni za sve nas iz današnje Julijske Krajine. Vrijeme, u kojem su oni bili upućeni u život bilo je ispunjeno i za njih i za naš narod u Istri velikim i lijepim nadama u doba općeg našeg narodnog napretka u Istri. Fakat što su to bili prvi maturanti prve naše istarske gimnazije samo je još više podcrtavao njihovo značenje u životu što ih je čekao. Danas, 25 godina nakon toga, sve se to ogledava kao u nekom čudnom refleksu pred kojeg ih je stavilo vrijeme, nakon godina njihova rada u Istri, ratnih doživljavanja i stradanja i poslijeratnih još naglijih i odlučnijih promjena.

Prvih pazinskih maturanata bilo je 32. Danas su i oni u većini u Jugoslaviji. Petorica su već mrtvi. Od 27 došlo ih je na drugarsku proslavu 19. gotovo svi koji žive u Jugoslaviji. Osim onih koji žive u Zagrebu, ostali su doputovali iz Ljubljane, Sušaka, Osijeka, Beograda, Novog Sada i iz drugih mjesta. Od njihovih profesora bili su prisutni Fran Novljan i Nikola Žic, dok su ostali profesori poslali svoje pozdrave i čestitke bilo usmeno: Vladimir Nazor i prof. Figurić, bilo pismeno: Fran Frankola (Sušak), prof. Ivančić (Sušak), Celzije Vratović (Kotor).

Na sastanku, koji je prošao skromno ali i punom drugarskom i najsrdanijem tonu bilo je i mlađih kolega, djaka pazinske gimnazije, a i takvih koji su se kao kolege s njima prije mature rastali. Bilo je naravno nazdravljanja i radosnog raspoloženja, što su se u takvom broju i u takvoj prigodi sastali, te je zaključeno, da se i nadalje, jednom u godini, po mogućnosti u drugom mjestu nadju na okupu. Bivši djaci sjtili su se i pokojnih svojih nastavnika, ravnatelja Ivana Kosa, prof. Rože Josipa i Martina Zgrablića, a posebno pak svog prvog ravnatelja Frana Matejčića koji svoju sta-

rost proživljuje na imanju u Pazinu, zatim prof. Vjekoslava Spinčića i dra. Dinka Trinašića kao one koji su najviše pridonijeli osnutku pazinske gimnazije. — Uopće kroz dva dana, koliko su naši prvi maturanti proveli zajedno (drugi dan su napravili kraći izlet u Šestine) vladao je medju njima onaj toliko značajan i toliko naš istarski duh, kojim je i danas prožeta ova naša generacija — sada u najmuzevnijoj svojoj dobi, duh koji je ponijela sobom u život još iz svojih mlađih boljih dana.

Pazinska gimnazija! Historijat kako je do nje došlo, prikaz njezina rada kroz vrijeme od 20 godina, ulogu koju je ona vršila u našem istarskom životu, odgovorivši najveći dio današnjeg istarskog narajstaja inteligencije, osim najmlađeg — svega toga mi još danas nemamo fiksirano. U bibliotekama u privatnim i javnim, naći će se vjerojatno materijala o svemu tome. U godišnjim izvještajima gimnazije i na stranicama »Naše Sloge« leže o tom brojni i važni podaci. Ti su sačuvani i do njih nije teško doći. Medjutim sve ono što se nalazi drugdje, u privatnim rukama, u pismima, dekretima i raznim ispravama, a što je danas pohranjeno na raznim mjestima, bilo bi sada najzgodnije vrijeme, da se sve što je od važnosti objelodani. Ne samo to, nego su tu od važnosti takodier i uspomena, zapamćenja i detalji naših starijih radnika — sve ono što nam može poslužiti za bolje i pravilnije razumijevanje i poznavanje naše prošlosti osobito one najbliže i njenih glavnijih momenata u ovom slučaju pazinske gimnazije. Dokumenti će se inače polako izgubiti, pamćenja i uspomena kod starijih blijeđe i s njima će nestati. Ono što stariji danas znaju više, neka zapisano ostave mladima. Da se otme zaboravi barem najvažnije stvari, one koje mora da žive u nama kao naše dobro, najbliža duhovna baština.

I zato neka se odazovu naši stariji koji mogu da nešto kažu što znaju samo oni, ili njih malen broj. »Istra« će drage volje objelodaniti svaki novi detalj koji je u vezi sa pazinskom gimnazijom, sve što je u tom pogledu od važnosti i interesa.

Ante Rojnić.

RAZNE VIJESTI

IZVANREDNA SKUPŠTINA OMLADINSKE SEKCIJE DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU.

Prije nekog vremena upravni odbor društva »Istra« u Zagrebu suspendirao je kao viša instanca podređeni odbor Omladinske sekcije i time je u omladinskoj sekciji privremeno bio obustavljen svaki rad. U nedjelju, 25. ov. mj. došlo je sazivom odbora »Istre« do izvanrednog glavnog satanka na kojem je biran novi odbor Omladinske sekcije. Sastanak je otvorio te mu do izbora novog odbora predsjedao dr. Ivo Ražem, predsjednik društva »Istra«. Izabran je ovaj odbor: pročelnik Stanko Žerjal, zamjenik Renko Stanislav, tajnik Vidmar Josip, zamjenik Bančić, blagajnik Paušler, zamjenik Marečić, knjižničar Pucelj. U nadzorni odbor ušli su Flego, Terpin Stevo i Rojnić Ante.

Time započinje ponovno normalan tok u radu Omladinske sekcije, na što se upozorjuju svi naši omladinci u Zagrebu, a naročito dosadašnji članovi sekcije. Sada, u vrijeme kad u svim društvima nastaje pojačani rad bit će zadaća novog odbora da u suradnji sa članstvom i u skladnom odnosu sa društvom »Istra«, razvije što veću aktivnost i podigne zanimanje za sva pitanja koja su za našu omladinu od interesa.

Prvi članski sastanak bit će već ove subote u društvenim prostorijama (Boškovićeve ul. 40. I. kat).

Pripovijest »Istre«

Zastava na vjetru

Jože Jeram (Nastavak 32.)

Drugog dana oko osam i pol pričinilo se Zorzutu, da je u školi neobično tiho. Drugih dana u to doba sve je odjekivalo od vike djece. A danas se nije čuo ni jedan glas.

Kad je ušao u razred opazio je dvoje djece pred sobom. Jedno je bilo. Zvanutovo dijete, a u zadnjoj je klupi sjedila djevojčica, koja dolazi u školu iz okolice sela, gdje joj je kuća u samoći. Djeca su se smiješila i gledala u učiteljev obraz, kao da žele znati što će on da kaže na ovu prazninu.

Šutio je i stao. »Buntovnici!« — siktao je u sebi. A malo zatim kao da se pita: »Da li se ikad nešto slična meni dogodilo? Još nikada!«

— Molim, gospodine učitelju, — ustane djevojčica — da li je danas škola?

Govorila je slovenski. Zorzut kao da nije čuo.

— Gdje su drugi? — viknuo je Zorzut ljutito, kao da su ova dvojica kriva, što razred nije pun.

— Rekli su... — dignuo se Zvanutov sin, — da... ne će doći u školu...

— Reci talijanski!

Dijete je reklo kako je znalo.

— Zašto ne? — riknuo je Zorzut.

Na to pitanje mu dijete nije znalo odgovoriti.

Zorzut je sjedio za stolom. Razmislio je o toku svih događaja jučerašnjeg dana. Ispitao je sve moguće posljedice, koje bi mogle nastati za selo, ali i za njega. Branio se sam pred sobom, ali je ipak sve jače osjećao i neku griznju u sebi.

— Molim... da idemo kući? — viknuo je dječak za nekoliko trenutaka nekom mješavinom slovenskog i talijanskog jezika.

— Bilježnice na klupu! — zapovjedi Zorzut.

Poslušali su, pogledavši jedan drugog, žaleći što im nije namjera uspjela.

— Pišite... pišite... dvadeset puta... »Svako lju-bi svoju domovinu«. — Ne! pišite radje: Naša jedina velika domovina je Italija! — Dvadeset puta!

— Ali neznam — reče djevojčica u vrlo bijednoj talijanštini, da se sva znojila dok je to izgovorila, a učitelj je ipak nije razumio. Dječak Zvanutov je nekako rastumačio što hoće.

Zorzut je uzeo kreu i napisao je na ploču: »La nostra unica e grande patria è l'Italia!« Na to je uzeo šešir i nestao iz razreda...

Kroz selo je išao laganim korakom župnik. Obazirao se, ali gotovo nigdje nije vidio čovjeka, da bi s njime progovorio, a u kuće nije htio da ulazi. Bilo se uputio u školu, gdje je imao drugi sat vjeronauk. O događajima u noći i o svemu onome, što se dogodilo, doznao je sve u tancine već pred ranom misom.

Bilo mu je teško. Kako da tješi ljude i kako da im pomogne? Znao je da je svaka utjeha u ovakvim momentima teška i da može čak da povrijedi, ako riječ nije s pažnjom izrečena.

Kad je došao do bunara čuo je udaranje po željezu. Kovač je stajao kod otvorenih vratiju svoje kovačnice i razbijao po nakovnju svom srditošću čovjeka, koji iskaljuje svoj bijes nad mrtvom stvari. Iskre su skakale s užarenog željeza kao da bi gorjelo bengalsko svjetlo.

Stao je i opazio župnika. Obrisao je ruke u kožnatu pregaču i pružio mu jedan prst.

— Ako hoćete, gospodine župniče, poslat ćemo vam djecu u crkvu.

— Čemu? — začudio se župnik. — Pa imam vjeronauk u školi!

— Niti jedno dijete nije u školi. Možda Zvanutovo...

Sad se sjetio župnik, da je vidio djecu kako se igraju u drugom kraju sela. Onda nije mislio, da bi djeca morala biti u školi i nije mu se činilo ništa čudno.

— Pa zašto nisu djeca u školi?

— Ljudima, koji nas tjeraju u nesreću, ne ćemo da šaljemo svoju djecu. Ne damo djece razbojnicima!

Kovač i župnik su se gledali. Iz kovača je sjala

buna i on je sugestivno pronicao u župnika. Župnik je kušao da se obrani kovačevih misli i da sačuva mir:

— Da li ste promislili, ne će li to imati možda teških posljedica?

— Težih ne može biti! — odgovori kovač. Na te riječi približio se Ciril.

— Istraga će biti — reče. — Onoga, koji je huškao zatvorit će.

— Neka me zatvore! — zagrohoće kovač. — Neka me zatvore!

Župnik i Ciril podjoše polagano prama školi.

— Što će iz toga biti? — mahao je župnik glavom.

— To će biti... govorio je Ciril — onu četvoricu, koje su odveli, osudit će...

— I ako nisu krivi? Pa kažete da nisu krivi?

— Nisu, ali »dokazat« će im. I mojeg oca će zatvoriti radi huškanja. Drugih posljedica, mislim, ne će biti.

— A zar to nije dovoljno? — pitao je župnik prestravljen.

Pred školom je stajao učitelj Zorzut i gorko se smiješilo dolazećem župniku. Cirila nije ni pogledao.

— Dvoje djece imamo u školi — reče — ali ja imam obuku svejedno...

— Ja podučajem duše. Kako da držim obuku medju golim stijenama — odgovori župnik.

Učitelj se ugrizne za usnicu. Pokušao je da okrene razgovor u drugom pravcu:

— Sina su mi ranili sinoć.

— Ko? — zainteresovao se župnik. — To do sada nisam čuo.

— Ko? — puhao je Zorzut preda se i mjerio očima Cirila. — Morali bi znati ko...

— Nadam se, da nije teško? Nije pravo da se to dogodilo.

— Opasno nije — priznao je učitelj ali nije skinuo pogleda s Cirila, koji je /pak njega gledao a da nije trenuo da se ne bi izdao.

— Trpiš i ti! — uživao je Ciril sam u sebi. — Zar si mislio, da samo nas boli i da za tebe nema biča, gade! Trpiš i ti, gade!

(Nastavit će se.)

RADI NEMARA I NESAVJESTI ONIH, KOJI PRIMAJU LIST A NE PLAĆAJU GA, MORAMO IZDAVATI »ISTRU« NA 4 STRANICE, KAD BI BILO SAVJESTI »ISTRA« BI IZLAZILA REDOVITO SVAKI TJEDAN NA 8 STRANICA.

IZREDNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA »ZARJA« V KRANJU

V nedeljo, dne 2 oktobra t. l. ob 9 uri dopoldan se vrši v društvenih prostorih izredni, občni zbor primorskega društva »Zarja« v Kranju, s sledečim dnevnim redom:

- 1) Otvoritev
- 2) Čitanje pisma
- 3) Poročila funkcionarjev
- 4) Volitev novega odbora in revizorjev
- 5) Društvene zadeve
- 6) Slučajnosti.

Vsa bratska društva so naprošena, da se istega po možnosti udeležijo. — Odbor.

NAŠA PODUPRAVA I PODUREDNIŠTVO U LJUBLJANI.

Da bi se naš administrativni i redakcijski rad mogao s većim uspjehom razvijati osnovali smo u Ljubljani podupravo i poduredništvo.

Poduprava u Ljubljani ovlaštena je i da ubire zaostalu i novu pretplatu u Ljubljani i okolici. Pretplatnici, koji žele poslati pretplatu poštom činit će to kao i do sada, slat će naime na adresu uprave u Zagrebu.

Poduprava u Ljubljani sakupljat će oglase za »Istru«, pa na to upozoravamo one naše zemljake i prijatelje, koji mogu utom pogledu da pomognu naš list.

Poduredništvo u Ljubljani ima zadaću sakupljanja vijesti i ostalog materijala, ali saradnici mogu svoju saradnju da šalju i direktno u Zagreb, kao i do sada, da se ne bi komunikacije birokratizovale.

Adresa Poduprave i poduredništva u Ljubljani: Gledališka ulica 8/I.

ISTRANI NA PROSLAVI 100-GODIŠNJICE ROĐENJA OSNIVAČA SOKOLSTVA DR. MIROSLAVA TYRŠA.

Sokolsko društvo Zagreb III priredilo je u nedelju 25. o. m. j. turnir u odbojci (Volley ball) na kojem je sudjelovala i jedna momčad Istrana. Turnir se održao na igralištu ženskih srednjih škola u Tuškancu sa slijedećim rezultatima:

Sokol Zagreb I—S. K. Tekstil Oroslavje 2 : 0 (17:15, 15:8)

Istrani—Sokol Zagreb III/II. momčad 2:0 (15:8, 15:6)

Sokol Zagreb III/I.—Sokol Zagreb I 2:1 (8:15, 15:9, 15:5)

Sokol Zagreb III/I.—Istrani 2:1 (16:14, 12:15, 15:7)

Prema gornjim rezultatima momčadi su se plasirale ovako:

I. Sokol Zagreb III/I. momčad

II. Istrani

III. Sokol Zagreb I

IV. S. K. Tekstil Oroslavje

V. Sokol Zagreb III/II. momčad.

Mi se Istrani radujemo lijepom uspjehu naše omladine na sportskom polju. U Sokolskom društvu Zagreb III imade lipe broj Istrana među kojima imade i vrlo dobrih vježbača.

Momčad Istrana nastupila je u slijedećoj postavi: Lukšić Janko, kapetan. Tanković Paško, Tumpić Dušan, Glavić Antun, Kocijančić Makso i Mužina Frane.

POSUJLO ZA ZGRADBO PRENOČIŠĆA DELAVSKOGA PROSVETNEGA I PODPORNEGA DRUŠTVA »TABOR« V LJUBLJANI

Delavsko prosvetno i podporno društvo »Tabor« u Ljubljani najame med svojim članima i članicama za postavitve emigrantskega zavetišća brezobrestno posujilo v znesku Din 10.000.— V to svrhu izda društvo:

a) 50 s tek. št. od 1. do 50. serija I. opremljenih zadolžnic po Din 100.—

b) 60 s tek. št. od 1. do 60. serija II. opremljenih zadolžnic po Din 50.—

c) 100 s tek. št. od 1. do 100. serija III. opremljenih zadolžnic po Din 20.—

Posujilo se po načrtu, navedenim pod točko 4 (6.), prične vraćati leta 1933 in se v celoti povrne najkasnije do incl. leta 1938.

Dvakrat na leto, pričešvi z 1933, in s'cer prvič od 1. do 5. januara in drugič od 1. do 5. julija, se izžreba po:

a) 5 zadolžnic serije I. po Din 100.—

b) 6 zadolžnic serije II. po Din 50.—

c) 10 zadolžnic serije III. po Din 20.—

Cas in kraj žrebanja, kateremu smejo prisostvovati vsi lastniki zadolžnic objavi društvo na oglasni deski v društvenem lokalu najmanj osem dni prej. Pravtako objavi društvo 14 dni zatem vse izžrebane številke. Imetelje izžrebanih zadolžnic pa obvesti o tem tudi pismeno.

Zneske izžrebanih zadolžnic mora društvo staviti imeteljem na razpolago najpozneje 14 dni po izžrebanju. Če imetelj izžrebane zadolžnice ne zahteva povračilo posujila najpozneje tekom šestih mesecev, se smatra, da je znesek poklonil društvu.

Svoto namenjeno društvu kot posujilo se lahko vplača v rednih mesečnih obrokih, ki pa ne morejo biti manjši od Din 20.—

Posojene svote se pred izžrebanjem ne vrnejo.

Vse pravice iz zadolžnice so strogo osebne in se ne morejo prenesti na tretjo osebo.

V Ljubljani, dne 24. avgusta 1932.

Za odbor:

Podpredsednik: Saša Štrekelj, l. r.

Tajnik: Karel Cuder, l. r.

Blagajnik: Ito Kolarič, l. r.

PREDAVANJE U »TABORU«.

Dne 22. ov. m. j. održao je u emigrantskom društvu »Tabor« u Ljubljani predavanje o Koroškoj Vjekoslav Figar.

OKROŽNICA VSEM EMIGRANTSKIM DRUŠTVOM NA ZNANJE VSEM EMIGRANTOM!

Beograd, 20. septembra 1932.

Vodstvo Zveze imigrantskih društva iz Julijske Krajin je na prvem rednom kongresu u Beogradu dne 11. septembra t. l. poročalo o velikoj poplavi najrazličitijih prošnji osebne značaja na zvezno pisarno u svrhu posredovanja pri ministarstvima in drugih centralnim uredima u Beogradu. Razjasnilo se je nadalje, kar je sicer že vsem prosilcem po lastni praksi znano, da je u sedanjih časih krize in varčevanja u državni upravi le prav redka prošnja za namestitev, premestitev, nakazilo, priznanje let itd. itd. uslišana in odobrena. Ne pomagajo ne intervencije političnih osebosti ne one narodnih zastopnika in seveda tudi ne intervencije izvršene od strani zveze emigrantskih društva.

Poleg te neprijetne okolišnice za posamezne prosilce, je pa še neprijetnost za Zvezu in sicer u dvojni meri. 1. V osebnih zadevama zamore le silno redko zadovoljiti prosilce. 2. Vedno već se kopiči u zvezni pisarni pismenih vlog, za katere je potrebno dosti truda in časa, ne da bi bilo moguće upati na kak uspeh.

Zato je kongres potom delegatov emigrantskih društva enoglasno odobrio sklep zveznoga direktorija:

I. Vloge na Zvezu u svrhu posredovanja se imaju pošiljati le potom posameznih emigrantskih društva. Društva so zato tukaj, da odločajo o umestnosti in potrebi posameznih intervencija u splošno korist emigracije. Kdor ni član posameznih emigrantskih društva

in kdor aktivno, na en ali drugi način ne sodeluje u emigrantskom delovanju, nima pravice obremeniti posamezne emigrantske organe (društvene uprave, zvezno pisarno) z delom za zgolj osebno njegovo korist.

II. Ne moguće je, da bi zvezna pisarna zadovoljila osebne interese vseh 70.000 emigranata u Jugoslaviji. Radi splošnih interesa emigracije ne bo već radi tega zvezna pisarna rešavala vlog osebnega značaja posameznika, ampak le vloge kolektivnoga (splošnoga) značaja, ki so od koristi za emigraciju. Izjema pri reševanju zadev osebnoga značaja se bo napravila le pri onih redkih slučajih, kjer bo posamezno emigrantsko društvo s posebnim potrdilom potrdilo, da se gre za osebu, ki se u Julijskoj Krajini iskazala za vrlo zaslužno za splošno narodno stvar, ali pa da se aktivno udeležuje delovanja pri rešavanju emigrantskih problema.

Naporošao se vsa emigrantska društva, da obaveste o gornjem sklepu kongresa svoje članstvo ter da se tega sklepa tudi drže. Ni prav in ne pravično, da bi ljudje, ki se niso in se ne sedaj ne žrtvujuju za skupnost posluževali organizacije samo u svojoj korist, kadar jim je ona pri njihovih osebnih interesima potrebna. Podkrepiti pa je tudi potreba avtoriteto in moć posameznih društva, da se posameznici ne obraćaju preko njih na Zvezu, ampak mora biti posamezno društvo merilo in sodnik o potrebama posameznih emigranata u dotičnem kraju ter o umestnosti delovanja in postovanja posameznika.

USTANOVNI OBČNI ZBOR „MLADINSKE PODRUŽNICE SOČE“ V LJUBLJANI

V ponedjeljek dne 19. t. m. se je vršio ustanovni obćni zbor »Mladinske Podružnice Soče« u Ljubljani. Delovanje novega društva sega precej nazaj, ki je organizacija delovala kot »Mladinski oćsek Soče«. Zato so bila na obćnem zboru podana poročila o delovanju oćseka.

Po obćajnih formalnostih so sledila poročila odbornikov. Tov. predsednik je izjavljao: »Svetovna vojna je ustvarila za naš emigrantsko vprašanje in većji del emigracije, kar se ni izgubilo po ostalih državama, se je potekao u Jugoslaviju. Prilike so bile sprva ugodne in asimilirali so se prilikama — ne ljudstvu — in se s tem podvrgli vsem slabim stranama tedanjsega strankarskega življenja. Pozabljali su, da su emigranti, da niso doma in si s tem nakopali sovraštvo domaćinova. Mlađa emigracija je zaćela na zelo neugodna tla.

Dosedanje izkušnje su pokazale, da nam je treba mirnoga in tihega dela.

Zato je glavno, da delamo in kako delamo, kje ni važno. Emigracija se ne sme vtikati u notranje politične zadeve države, kar je naše društvo prvo izneslo u oćjem emigrantskom krogu in je to tudi sprejelo »Savez Emigrantskih Društva« na zadnjem kongresu. Emigracija mora tvoriti telo zase, ker je njena naloga in cilj poseban.

Poroćilo tajnika ugotavlja, da se je vršilo 14 sej u 23 sastankova, med temi dve komemoraciji. Predavali su razen u enem slučaju le ćlan; društva. Udeleževalo se je sastankova od 40 do 85 ćlanova. Dopisovalo se je zelo veliko, zlasti z Istranji i Korošći.

Naćelnik socijalno-gospodarskega oćseka je poudarjao, da je za pravilen razvoj organizacije nujna decentralizacija dela, ki omogućća, da vsak posameznik lahko razvije svoje sposobnosti.

Poleg tega pa ima le organizacija, ki je zrasla iz teženja našega ljudstva vse predpogoje za pravilen razvoj. Delo soc.-gosp. oćseka se je delilo u teoretićno i praktićno in oćsek je izdajao le ćlanstvu namenjen informativni list »Obzornik«. Na sastankih soc.-gosp. oćseka, katerih je bilo 16, su referirali ćlani sami.

Već sastankova in izletova, med njimi par precej težkih tur, je imel tudi turistićni oćsek.

ZALOST U ISTAKNUTOJ ISTARSKOJ FAMILIJI.

Familiju starog istarskog ućitelja Vice Šepića, koji je dugi niz godina radio na Buzeštini i bio istaknut u borbi, pogodio je težak udarac: umrla mu je u Podgoraću kod Našića (gdje sad služi) vrijedna supruga. Ostavila je ovaj svijet patnje i stradanja i preselila se po duljoj bolesti u bolji. Ostavila je starog Vicu slomljenog od bola. Taj je udarac pogodio teško i brojni ćlanci, a medju ostalim našeg prijatelja g. Nadana Šepića, profesora u Kruševcu, te g. Dragovana Šepića, našeg odličnog saradnika koji je tek nedavno došao iz Pariza, gdje je na studijama. — U velikoj boli, koja je našla Vicu Šepića i njegove, iskreno saćustvujemo. Pokojnici neka je laka zemlja.

(NA CESTE KOD PLOMINA GORE VA LABIN)

Fr.: Si ćul?

Jur.: Sam.

Fr.: Ćujem, da su s njom prišli i mali principi.

Jur.: Svi tri. Ćeli dan da su va more.

Fr.: Bože moj, ma zać su zibrali bas Novi. Lepo mesto i da ima jako lep pesak, ma svejedno...

Jur.: To je ćaro, kako sunce. Talijani tamburaju okolo, da je sve njihovo, i more i kraj, a naši će, da njim pokaću, da je sve naše.

Fr.: Pak to je i pravo. Ki zna, da jedan dan ne pridu još i bliće.

Jur.: Za tem se gre.

Fr.: A kako narod tamo va Vinodole?

Jur.: Va Vinodole? Ćelo hrvatsko primorje i svi škofji, Krk, Rab, Pag i ki bi ti znal nabrojiti svi oni kraji, ki su sada kako zvan sebe od veselja, da njim je njihova Kraljica blizu.

Fr.: I oni lepi i dragi Principi! I naši ovuda se temu veselo. Kamo god greš, ne vidiš, nego kako jedan drugemu neć šapiće u uho. Ma, povej mi malo, Jurino, kako je prišao ta glas do nas, da je Kraljica va Novem?

Jur.: Ja bormića ne znam. Morda po radije.

Fr.: Ne bim rekao! Zagreb se ne ćuje, Beograd pokriva Rim, a kada poćne Ljubljana govoriti, onputa ti v Reke i va Trste na oneh njihovih militarskih radijeh poćnu kalafatati i svikati tako strašno, da bać ni besedi ne ćuje.

Jur.: Morda je pak va zrake neki drugi radijo, ki nam ovuda poveda, sve ća se tamo preko dela i govori?

Fr.: Neka ćtrogigarija mora biti, aš mi znamo sve, kako je tamo. I ja svaki dan hvalim Bogu, da je tisuće puti bolje nego puli nas.

Jur.: A ća ćeš, mi smo brićni ovde huje nego va pakle. Nego sa svem tem i ja bim otel malo znat, kako oni glasić od tamo k nam prihćaju? Tako i danas u jutro, još nisam pravo ni nosa vanka pokazao i već sam ćul, da je zadnju nedelju bila va Novem sila sveta, tisuće i tisuće naroda, sve od Sušaka pak do Zadra, i Sokoli i Jadranska Straža i svi drugi, da su marćali va jednom strahovito dugem prešićjone pred Kraljicom i pred malim Principi. To da je bilo neć takovega, da su svem bila suzi na oćijah.

Fr.: Dobro, Jurino, ma ako te karabinijeri pitaju: ki ghe ga deto šta roba? Ća ćeš ti na to?

Jur.: Ća ću? Zakantati ću njim v nos onu našu staru.

Sinoć Ive, iz Novoga došao,

Svojoj ljube — dobar glas donesao...

Fr.: Hil hil hil Ćekaj, da ti ja malo pomorem. Ja ću tunko a ti debelo.

Ćapaju se spod ruki i gredu napred pivaćući: »Sinoć Ive...«

SLAMNIK — PREVRATEN ELEMENT

Prve dni septembra su se na Gorišćem vršili nabori. Fantje su povsod za to priliko dobre volje. Enako je bilo tudi na Gorišćem nekada, a letos je bilo vse drugaće, še u gostilno niso mogli, ker je suša u žepu; peti niso smeli, ker je slovensko petje prepovedano. Fantje res niso vedeli, kaj bi poćeli. Hodili su po Gorici in si ogledovali trgovine. Tako je tudi neka taka skupina iz Gradišća nad Renćami prišla do neke trgovine s slamniki u Raštelu. Stopili su u trgovinu i vsak fantić si je izbral svoj slamnik, malo za res, malo za šalo. Barantanje se je zato zavleklo. Medtem se je pojavila u trgovini policija. Detektivi su namreć zapazili, da imaju slamniki modre trakove. Policija je brć obkolila slovenske fante i njih odvela na kvesturo. Tu su jih pošteno ozmerjali, ćeš, kako si upalo kupiti slamnike, ki imaju trakove u jugoslovansko zastavu. Obenem su jih vse temeljito preiskali. Pri njim niso našli ničesar. Nato su jih izpustili, le slamnike u nevarno barvo su obdržali na kvesturi. Tako bi bili slamniki kmalu spravili u nevarnost državu. (»Slovenec«).

Ig. Breznikar

Trgovina kave i ćaja
Vlastita elektroprićlona i
elektromlin za mlevenje
Zagreb, Ilica broj 65.
Telefon 7657

ANDRIJA VATOVAC

ZAGREB — PAROMLIN
Irgovina mješovitae prekomorske roba
Ćifene solidne — Podvorba kulantne
Dostava u kuću

Preselenja

uz umjerene cijene i jamstvo šteta obavlja

S. Spitzera naslj.

TRANSPORTNO I OTPREMNIĆKO D. D.

Zagreb, Ilica 16. I.

Telefon 55-39